

Miljøfyrtårn

Både en anerkjent
miljøsertifisering

og et konkret og effektivt
verktøy for **miljøledelse**

som hjelper virksomheter å
lykkes med bærekraftig
omstilling.

Ledende i Norge

Over **10.400** virksomheter er sertifisert som Miljøfyrtårn:

fra små- og mellomstore enkeltvirksomheter

til store konsern og kommuner

**SERTIFISERT
VIRKSOMHET**

Dette er stifterne:

- Hovedorganisasjonen VIRKE • NHO • LO
- SMB Norge • KS • Innovasjon Norge
- Buskerud fylkeskommune • Nordland fylkeskommune • Bergen • Drammen
 - Haram • Kristiansand • Larvik
 - Oslo • Ringsaker • Stavanger
 - Tromsø • Trondheim • Ålesund

VIRKE

Dette er Miljøfyrtårn- ordningen:

Hjelp til kontinuerlig og målrettet arbeid i styringsverktøyet

- Målsetninger og policy
- Tiltak og handlingsplaner
- Innrapportering av egne nøkkeltall og indikatorer
- Resultater, statistikk og innsikt
- Klimaregnskap

Anerkjent av EU

Miljøfyrtårn er sidestilt med
EMAS og ISO14001
i offentlige anskaffelser.

Europakommisjonen vedtok i 2017:
Miljøfyrtårn er anerkjent iht. artikkel 45
av Regulation (EC) No 1221/2009.

Miljøkrav blir obligatorisk i offentlige anskaffelser

Fra 2024 er offentlige innkjøpere pålagt å stille miljøkrav i anskaffelser. Da er det klokt å være miljøsertifisert.

Om lag 740 milliarder kroner brukes årlig på offentlige anskaffelser i Norge. De politiske føringene er klokkeklare: Bruken av disse pengene skal bidra til å nå klima- og naturmålene.

Fra og med 1. januar 2024 er hovedregelen at innkjøper skal vekte miljø med minst 30 prosent opp mot pris og/eller kvalitet. Unntaksregelen er at innkjøper kan velge stille miljø som et absolutt krav til varen eller tjenesten som anskaffes. Innkjøper må da vise at det gir bedre miljøeffekt enn å vekte miljø.

Fire ulike måter å stille miljøkrav på i offentlige anskaffelser

Kvalifikasjonskrav:	Dette er et krav til leverandøren. Det stilles for å sikre at leverandøren har de kvalifikasjonene som trengs for å gjennomføre oppdraget. For eksempel at leverandøren er miljøsertifisert. Leverandører som ikke oppfyller kvalifikasjonskrav må avvises.
Kontraktsvilkår:	Dette er krav som fastsettes i kontrakten. For eksempel at leverandøren skal miljøsertifiseres innen et visst antall måneder etter at kontrakten er inngått.
Tildelingskriterium / vektning:	Dette er kriterier som gir poeng etter hvor godt leverandøren oppfyller dem. Eksempel for innkjøp av IKT-utstyr: Leverandørens løsningsforslag for ombruks- og gjenvinningstjenester for IKT- utstyr som ikke lenger kan benyttes av oppdragsgiver. (Hentet fra DFØs kriterievelviser .)
Kravspesifikasjon:	Dette er krav til varen eller tjenesten som anskaffes. For eksempel at varen skal være miljømerket. Eller at transporten skal være utslippsfri.

Mulig å benytte miljøledelse som tildelingskriterium

Som tidligere nevnt kan innkjøper i enkelte tilfeller benytte miljøledelse som tildelingskriterium. For eksempel er det mulig å be om en *beskrivelse* av hvordan leverandøren benytter miljøledelse ved gjennomføring av kontrakten. [Dette er rettslig prøvet i EU](#). En lignende formulering [vant frem i KOFA](#).

Miljøfyrtårn anbefaler likevel å stille miljøledelse som kvalifikasjonskrav eller kontraktsvilkår. Blant annet fordi

- Miljøfyrtårn har fått tilbakemelding fra leverandører om at innkjøpers vurdering av beskrivelser kan oppleves skjønnsmessig og tilfeldig.
- En [KOFA-avgjørelse](#) konkluderer at *tredjepartssertifisert miljøledelsessystem* var et ulovlig tildelingskriterium i en konkret anskaffelse.

Dommen legger vekt på at det er *selve sertifiseringen* som gir uttelling, ikke *de underliggende egenskapene* leverandøren må ha for å oppnå sertifisering. KOFA skriver: «Egenskapene som ligger til grunn for sertifiseringen kan i utgangspunktet være egnet til å evaluere tilbudets sterke og svake sider».

Miljøledelse kan benyttes som *dokumentasjon* på tildelingskriterier der sertifiseringen dekker kriteriene du oppstiller.

Innkjøper etter spør miljøledelse

Miljøledelse er mest brukt som kvalifikasjonskrav eller kontraktsvilkår.

Innkjøper kan i enkelte tilfeller bruke miljøledelse som tildelingskriterium, altså gi poeng for bruk av miljøledelse under utførelsen av kontrakten.

Innkjøper kan velge å gi poeng for elementer innen miljøledelse, for eksempel innholdet i miljøpolicy, rutiner for å redusere miljøpåvirkning som er av særlig betydning for oppdraget eller andre spesifikke elementer.

Miljøsertifisering ruster deg for andre miljøkrav

Når regelverket endres, vil leverandører møte mange ulike miljøkrav fra ulike innkjøpere. Da kan det være en fordel å være miljøsertifisert.

En miljøsertifisering innebærer at du gjør en vurdering av hva som er de viktigste miljøpåvirkningene i virksomheten din. Du må jobbe aktivt for å forbedre miljøpåvirkningen der det monner.

En miljøsertifisering betyr med andre ord at du allerede jobber systematisk med det innkjøper trolig stiller krav om i din bransje, for eksempel:

- matsvinn og klimavennlig meny hvis du driver innenfor måltidstjenester
- nullutslippskjøretøy og ruteoptimalisering hvis du driver innen transport
- eller produktvalg, levetid og reparasjon hvis du driver innen handelsbransjen

Miljøfyrtårn mener: Kombinasjon av miljøkrav gir størst effekt

Miljøfyrtårn støtter intensjonen bak endringen i regelverket, men vil fraråde et overdrevet fokus på vektning av miljø.

– Det er viktig at innkjøper pålegges å stille miljøkrav, men de bør ha frihet til å gjøre det på den måten de mener gir høyest mulig miljøeffekt, sier Ann-Kristin Ytreberg, administrerende direktør i Stiftelsen Miljøfyrtårn. Hun fortsetter:

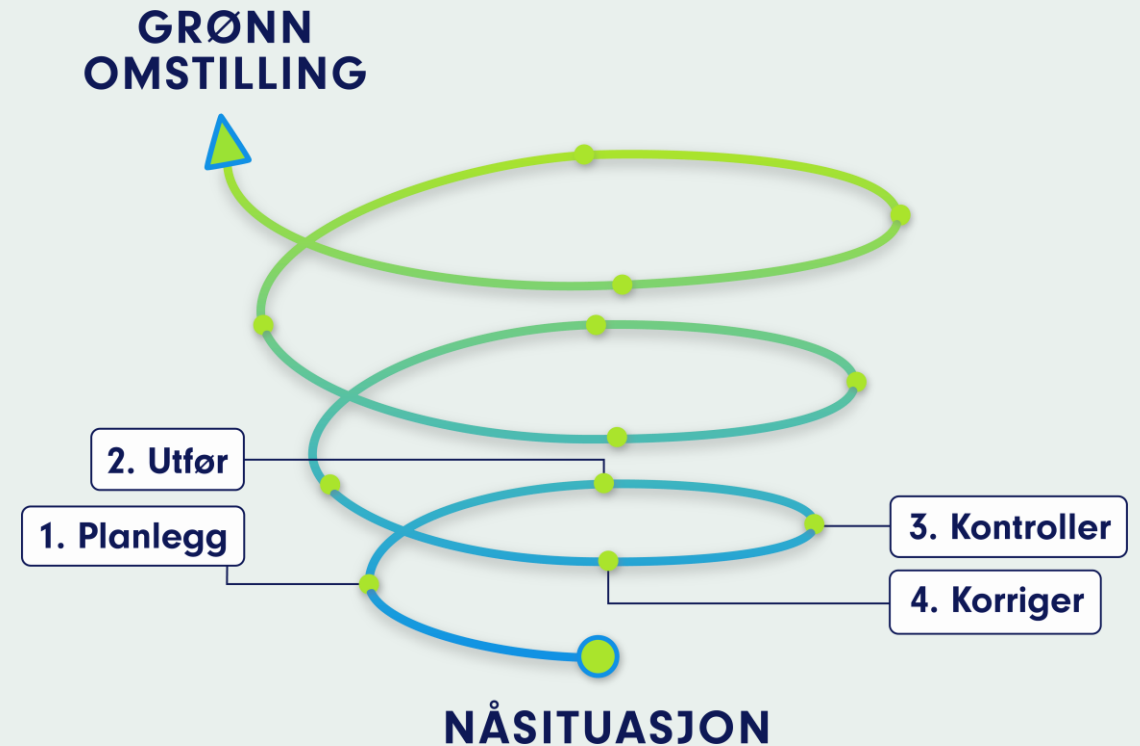
– Det beste er ofte en kombinasjon av ulike miljøkrav, herunder krav om miljøledelse.

I høringen som ledet frem til regelverksendringen, foreslo Miljøfyrtårn å pålegge innkjøper å stille minst ett miljøkrav til varen eller tjenesten de anskaffer, og minst ett miljøkrav til den som leverer anskaffelsen.

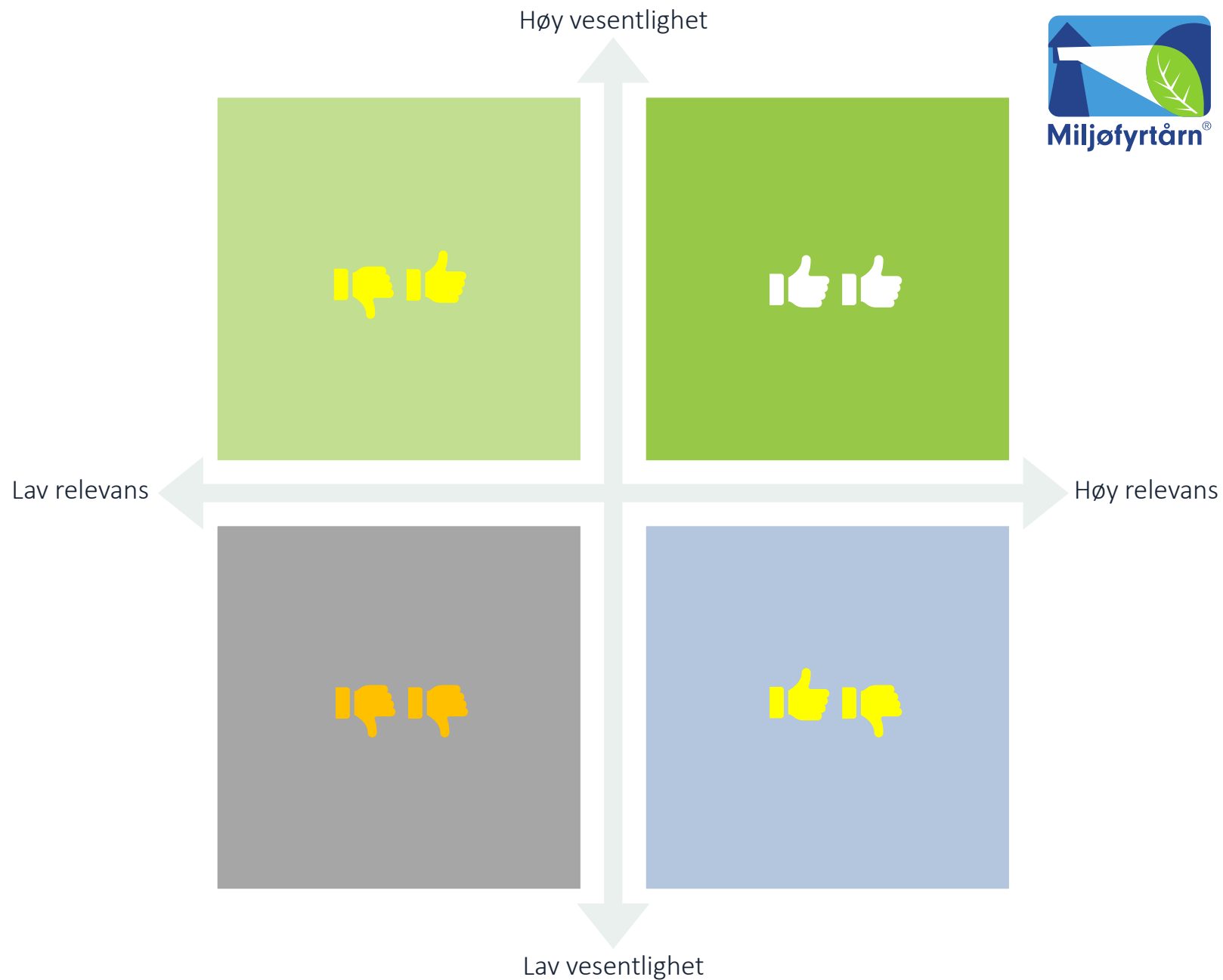
<https://www.miljofyrtarn.no/miljokrav-blir-obligatorisk-i-offentlige-anskaffelser/>

Hva er miljøledelse?

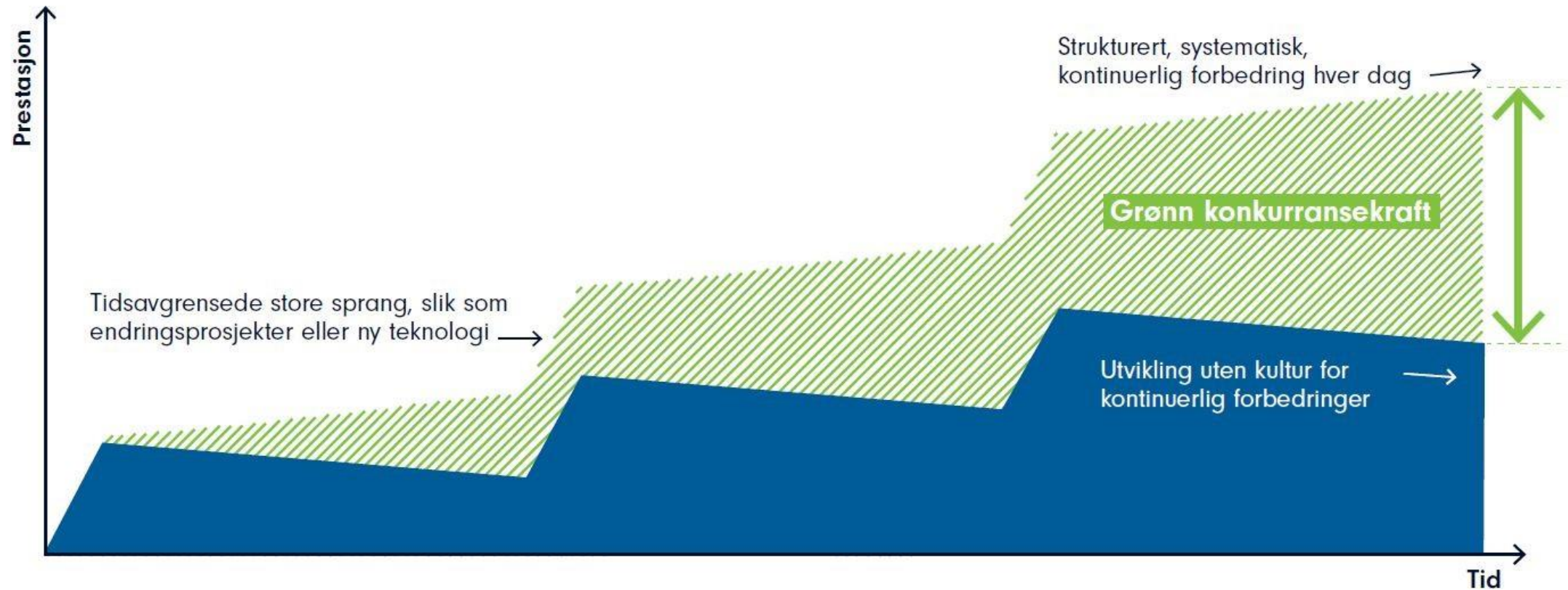
Systematisk og kontinuerlig
klima- og miljøarbeid for
å *redusere negative effekter* og
å *forbedre positive effekter*

Vesentlighet og relevans miljøaspekter

Kontinuerlig forbedring

Felleskriterier

FORANKRINGSKRITERIER

- - Ledelsens og styrets eierskap og etterspørsel til miljøledelse
- - Implementering og forankring i organisasjonen

STYRINGSKRITERIER

- - Målrettet og systematisk arbeid for kontinuerlig forbedring

OFFENTLIGGJØRINGSKRITERIER

- - Åpenhet og transparens

TEMAVISE KRITERIER

- - Krav om rutiner og praksis på arbeidsmiljø, energi, transport, avfall og ombruk mm

Bransjekriterier

Over **80** ulike kriteriesett

81 Laboratorier

Målgruppe:

Laboratorier som håndterer kjemiske og biologiske stoffer og materialer, inkludert laboratorier som gjennomfører dyreforsøk.

Publisert: 05.02.2024

Kriterie-Id	Systemkriterier
2076	Virksomheten skal årlig vurdere tiltak for å forbedre miljøprestasjonene i forbindelse med laboratoriespesifikke prosesser.
2077	Det skal foreligge en beredskapsplan for laboratoriespesifikke avvik/uhell. Beredskapsplanen skal gjøres kjent med alle som arbeider i virksomheten.
2078	Virksomheten skal ha skriftlig instruks ved brann i laboratorier. Alle ansatte skal gjøres kjent med branninstruksen. Brannsluknings- og førstehjelpsutstyr skal være tilgjengelig i alle laboratorier og brannøvelse skal gjennomføres minimum årlig.
Kriterie-Id	Arbeidsmiljø
2079	Virksomheten skal kartlegge og vurdere eksponering av ansatte for kjemiske og biologiske faktorer.
2081	Virksomheten skal ha en skriftlig rutine for helse- og miljøvennlig bruk av ventilasjon på laboratoriet.
Kriterie-Id	Innkjøp
2083	Gjenbrukseballasje ved avhenting/utkjøring av prøver skal brukes der det er mulig. Ved bruk av engangsmaterialer for emballering skal det legges vekt på resirkulerbare materialer.
2084	Det skal utnevnes en innkjøpsansvarlig for innkjøp av kjemikalier, forbruksprodukter og andre laboratoriematerialer.
Kriterie-Id	Avfall og ombruk
2087	Virksomheten skal vurdere tiltak som reduserer produksjon av farlig avfall.
Kriterie-Id	Vannforbruk
2085	Virksomheten skal måle sitt vannforbruk regelmessig samt rutiner for vannsparing på laboratorier.
Kriterie-Id	Styring
2089	For laboratorier som utfører dyreforsøk skal det foreligge et system- og styringsdokument (SSD) for bruk av forsøksdyr. I tillegg skal virksomheten ha en skriftlig policy for etisk forsvarlig bruk av forsøksdyr.
Kriterie-Id	Kjemikaliebruk
304	1) Virksomheten skal minst årlig søke å erstatte og redusere bruken av helse- og miljøskadelige kjemikalier og kjemiske produkter (substitusjon). 2) Virksomheten skal ha en plan for når og hvordan substitusjonsvurderingene skal gjøres.
983	1) Virksomheten skal ha rutiner for opplæring av ansatte som arbeider med kjemikalier. Opplæringen skal gjennomføres årlig og skal ellers vurderes etter behov. 2) Virksomheten skal ha oversikt over hvem som har fått opplæring og når opplæringen ble gjennomført.
2118	1) Virksomheten skal ha et oppdatert stoffkartotek for de farlige kjemikaliene som dannes, fremstilles, pakkes, brukes eller oppbevares i virksomheten, og en rutine for å holde stoffkartoteket oppdatert. 2) Virksomheten skal merke alle beholdere og emballasjen for farlige kjemikalier og kjemiske produkter. Merkingen skal inneholde: navn, sammensetningsopplysninger, farepiktogram, faresetninger og sikkerhetssetninger. 3) Virksomheten skal ha et system som sikrer forsvarlig lagring og oppbevaring av kjemikaliene og de kjemiske produktene, både inne og ute. Systemet skal også sikre at kjemikaliene håndteres som farlig avfall.

Temarevisjon: Kjemikaliebruk

- Lansert desember 2023
- Reviderte og oppdaterte kriterier. Innebærer krav til:
 - systemer og rutiner som sikrer trygg bruk og håndtering av kjemikalier
 - at ansatte som jobber med kjemikalier har nødvendig opplæring
 - erstatning av miljø- og helseskadelige kjemikalier
- Bedre veiledninger enn tidligere
- Flere hjelpemidler (faktaark, substitusjonsmal, eksterne ressurser)

www.miljofyrtarn.no